

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
Πληροφορίες: Ζ. Αδαμοπούλου
Τηλέφωνο: 2131516472
e-mail: ypertns@ypakp.gr

Αθήνα
Αριθ. Εσωτ. Πρωτ.: 135

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

ΚΟΙΝ.: Γραμματεία Υφυπουργού Εργασίας
και Κοινωνικής Ασφάλισης (Τομέας
Κοινωνικής Ασφάλισης)/Πολιτική
Γραμματεία

ΘΕΜΑ: Σοβαρές μειώσεις στους δικαιούχους συντάξεων χηρείας.

ΣΧΕΤ: Η με αρ. πρωτ. 3148/6-2-2025 Ερώτηση.

Σε απάντηση της παραπάνω Ερώτησης που κατατέθηκε στη Βουλή από τον βουλευτή κ. Π. Χρηστίδη, σχετικά με τα ζητήματα του λογισμικού για τις συντάξεις χηρείας και των πληροφοριακών συστημάτων εν γένει καθώς και το θέμα της καθυστέρησης καταβολής των παράλληλων, διαδοχικών, εξωτερικού και επικουρικών συντάξεων και σύμφωνα με την ενημέρωση που παρασχέθηκε από τον e-ΕΦΚΑ, σας πληροφορούμε για τα ακόλουθα:

Το λογισμικό για την καταβολή των συντάξεων χηρείας βρίσκεται σε εξέλιξη και συγκεκριμένα σε περιβάλλον ελέγχου ορθότητας και τεχνικών δοκιμών από τις αρμόδιες διευθύνσεις του Φορέα, ώστε να εξασφαλισθεί η ορθή και ασφαλής λειτουργία του και σε επόμενο στάδιο, σύμφωνα με την διαδικασία που ακολουθείται, να τεθεί σε παραγωγική λειτουργία. Για τις επικουρικές συντάξεις λόγω θανάτου δεν υφίσταται πρόβλημα λογισμικού.

Από τον e-ΕΦΚΑ εκδίδονται αρχικές και αναθεωρητικές αποφάσεις με χρόνους παράλληλης και διαδοχικής ασφάλισης για αιτήσεις συνταξιοδότησης όλων των κατηγοριών, για όλους τους ενταχθέντες φορείς, με έναρξη συνταξιοδότησης από 13.05.2016 και μετά.

Σε σχέση με τις επικουρικές συντάξεις τα προβλήματα καθυστερήσεων προκύπτουν μεμονωμένα κυρίως λόγω του μεγάλου αριθμού πρώην φορέων επικουρικής ασφάλισης και του χαρτώου αρχείου ασφάλισης που διαθέτουν.

Οι (κύριες) συντάξεις εξωτερικού (κατ' εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Κανονισμών και των Διμερών Συμφωνιών Κοινωνικής Ασφάλισης) εκδίδονται μέσω κατάλληλων εφαρμογών/λογισμικών που έχουν δημιουργηθεί για τον σκοπό αυτό και με την αξιοποίηση όλων των αναγκαίων πληροφοριακών συστημάτων του Φορέα. Για τη χορήγηση (κύριων)

διεθνών συντάξεων, σε εκκρεμότητα βρίσκεται μόνο το λογισμικό που αφορά τον υπολογισμό της προσαύξησης (0,075%) λόγω παράλληλου ελληνικού χρόνου ασφάλισης. Στις περιπτώσεις αυτές, εκδίδονται αποφάσεις με επιφύλαξη ως προς το ποσό σύνταξης προκειμένου να χορηγηθούν αναδρομικά τα επιπλέον ποσά όταν τεθεί σε λειτουργία το εν λόγω λογισμικό. Για την ταχύτερη εξέταση των συνταξιοδοτικών αιτημάτων κατ' εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 883/04 και 987/09, ο e-ΕΦΚΑ έχει αναλάβει μια σειρά από δράσεις με σκοπό την όσο το δυνατόν ευρύτερη αυτοματοποίηση των σχετικών διαδικασιών και της έκδοσης συνταξιοδοτικών αποφάσεων. Το συγκεκριμένο έργο βρίσκεται σε εξέλιξη. Τέλος, για τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των Κανονισμών ΕΕ και των ΔΣΚΑ και θεμελιώνουν δικαίωμα σε σύνταξη αυτοτελώς (μόνο με τους ελληνικούς χρόνους), ακολουθούνται ήδη οι διατάξεις των ν.4670/2020 και ν.4921/2022 περί αυτόματων και fast track συντάξεων.

Σε κάθε περίπτωση, είναι σε εξέλιξη, με τη χρηματοδότηση της ΕΕ, η υλοποίηση του νέου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) και της ψηφιοποίησης της ασφαλιστικής ιστορίας, έργα τα οποία θα συμβάλουν σημαντικά στην επιτάχυνση και αυτοματοποίηση της διαδικασίας απονομής κύριας και επικουρικής σύνταξης για το σύνολο των ασφαλισμένων.

Σχετικά με το θέμα των περικοπών των συντάξεων χρείας μετά την τριετία, η σύνταξη λόγω θανάτου καταλαμβάνεται από το νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά την ημερομηνία θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου.

Σήμερα, η βασική διάταξη που ρυθμίζει τους δικαιούχους, τα ποσοστά μεταβίβασης και το κατώτατο όριο των συντάξεων λόγω θανάτου σε δικαιοδόχους ασφαλισμένων και συνταξιούχων των οποίων ο θάνατος επήλθε από τις 13.05.2016 και έπειτα είναι το άρθρο 12 του ν.4387/2016. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παρ. 5 του ανωτέρω άρθρου ο επιζών σύζυγος λαμβάνει το 70% της σύνταξης που δικαιούται ή έχει δικαιωθεί ο θανών σύζυγος για μία τριετία από την πρώτη του επομένου του θανάτου μήνα. Μετά την πάροδο της τριετίας, αν ο επιζών εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, καταβάλλεται το 50% της σύνταξης λόγω θανάτου. Εάν ο επιζών είναι ανάπηρος σωματικά ή πνευματικά σε ποσοστό 67% και άνω, λαμβάνει ολόκληρη τη σύνταξη για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναπηρία του, ανεξαρτήτως άλλων προϋποθέσεων.

Περαιτέρω, στις συντάξεις λόγω θανάτου προβλέπεται κατώτατο όριο. Στην περ. Β.α) της παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016, ορίζεται ότι το συνολικό ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου του επιζώντος ή/και του διαζευγμένου συζύγου, δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσού της εθνικής σύνταξης που αντιστοιχεί σε είκοσι (20) έτη ασφάλισης. Εάν ο χρόνος ασφάλισης του θανόντος είναι μικρότερος των είκοσι (20) ετών, το ως άνω ποσό βαίνει μειούμενο κατά 1,25% για κάθε έτος ασφάλισης που υπολείπεται των είκοσι (20) ετών και μέχρι τη συμπλήρωση δεκαπέντε (15) ετών ασφάλισης. Για χρόνο ασφάλισης μικρότερο των δεκαπέντε (15) ετών, το ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου του επιζώντος ή/και του διαζευγμένου συζύγου δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσού των τριακοσίων εξήντα (360) ευρώ. Σε συνέχεια των αυξήσεων που έχουν δοθεί στις συντάξεις το 2023 κατά 7,75%, το

2024 κατά 3% και το 2025 κατά 2,4%, το ως άνω κατώτατο όριο κυμαίνεται σήμερα από 409,13 € για δεκαπέντε χρόνια ασφάλισης μέχρι 436,40€ για είκοσι έτη ασφάλισης και άνω. Τέλος, σημειώνεται ότι το συνολικό ποσό της κατά μεταβίβαση σύνταξης του επιζώντος συζύγου και των τέκνων δεν μπορεί κατ' αρχήν να υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης του θανόντος. Ωστόσο, σε περίπτωση που έστω και ένα από τα δικαιοδόχα πρόσωπα λαμβάνει το κατώτατο όριο σύνταξης χηρείας, τότε ο κανόνας υποχωρεί και καταβάλλεται συνολικά ποσό σύνταξης μεγαλύτερο εκείνης του θανόντος.

Το ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο προσφέρει μία ασπίδα προστασίας σε όλα τα δικαιοδόχα μέλη του θανόντος, επιδιώκοντας την εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης, και, μετά τις τελευταίες τροποποιήσεις με το άρθρο 119 του ν. 5078/2023, λαμβάνει ιδιαίτερη πρόνοια για τις πιο ευάλωτες κατηγορίες δικαιούχων.

Στις περιπτώσεις που στις συντάξεις λόγω θανάτου δεν έγινε η περικοπή μετά την παρέλευση της πρώτης τριετίας από το θάνατο, σύμφωνα με το άρθρο 84 του ν.4826/2021, τα αχρεωστήτως καταβληθέντα παρακρατούνται από τα ποσά των συντάξεων που θα καταβληθούν τους επόμενους μήνες σε ισόποσες μηνιαίες δόσεις, μέχρι την πλήρη και ολοσχερή εξόφλησή τους. Κάθε μία από τις ανωτέρω μηνιαίες δόσεις, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα δέκατο (1/10) του ακαθάριστου ποσού της μηνιαίας σύνταξης για συντάξεις μέχρι του ποσού των χιλίων (1000) ευρώ και το ένα έκτο (1/6) του ακαθάριστου ποσού της μηνιαίας σύνταξης κατά το μέρος της που τυχόν υπερβαίνει το ποσό των χιλίων (1000) ευρώ. Το ποσό της μηνιαίας σύνταξης δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσού των πενήντα (50) ευρώ. Σε περίπτωση παύσης καταβολής της σύνταξης, προ της ολοσχερούς εξόφλησης του αχρεώστητου ποσού, τυχόν υπόλοιπο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.

Η ανωτέρω νομοθετική ρύθμιση υιοθετήθηκε για την ευμενέστερη αντιμετώπιση των συνταξιούχων λόγω θανάτου κατά την αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών. Πρακτικά, για κύριες συντάξεις μέχρι 500€ παρακρατούνται μέχρις εξοφλήσεως 50€ μηνιαίως, ανεξαρτήτως του ύψους της οφειλής, ενώ για συντάξεις μέχρι 1000€, παρακρατούνται κατ' ανώτατο όριο 100€ μηνιαίως.

Σημειώνεται ότι η παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 για την περικοπή των συντάξεων χηρείας μετά την παρέλευση τριετίας όταν ο δικαιούχος επιζών σύζυγος εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή δεν έχει εφαρμοστεί σε όλες τις κατηγορίες συνταξιούχων μέχρι στιγμής, εξαιτίας προβλημάτων με το απαραίτητο λογισμικό, το οποίο πλέον βρίσκεται στο στάδιο που αναφέρεται ανωτέρω. Όσον αφορά σε οφειλόμενα ποσά και στο θέμα της παροχής δυνατότητας επιλογής της σύνταξης στην οποία θα γίνεται η μείωση μετά την πρώτη τριετία επί συρροής θανάτου και εξ ιδίου δικαιώματος, εξετάζονται διάφορα σενάρια, κατόπιν συνεκτίμησης όλων των παραμέτρων για την εξεύρεση της προσφορότερης λύσης.

Σε ό,τι αφορά το ύψος του ποσού της σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος από τον τ.ΟΓΑ επί σώρευσης με σύνταξη λόγω θανάτου από τον τ.ΟΓΑ ή από άλλο πρώην Ταμείο, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Οι συντάξεις λόγω θανάτου του τ.ΟΓΑ συμπεριλήφθηκαν για πρώτη φορά στο κοινό νομοθετικό πλαίσιο που εφαρμόζεται σε όλους τους ενταχθέντες στον e-ΕΦΚΑ φορείς με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν.4387/2016. Συνεπώς, οι συνταξιούχοι του τ.ΟΓΑ που έχουν δικαιωθεί και σύνταξη λόγω θανάτου από οποιαδήποτε ταμείο, συμπεριλαμβανομένου και του ΟΓΑ, θα υποστούν περικοπή στο μισό της σύνταξης λόγω θανάτου, μετά την πρώτη τριετία από την ημερομηνία θανάτου του ασφαλισμένου/ συνταξιούχου του Οργανισμού.

Επισημαίνεται ωστόσο ότι το νομοθετικό πλαίσιο για τους συνταξιούχους του τ.ΟΓΑ (ν.4169/1961 και ν.2458/1997) ήταν ανέκαθεν περιοριστικό λόγω του μη ανταποδοτικού χαρακτήρα της βασικής σύνταξης που αποτελούσε και το μεγαλύτερο τμήμα του τελικά χορηγούμενου ποσού. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν.2458/1997, η σύνταξη του τ.ΟΓΑ εμπεριέχει τμήμα βασικής σύνταξης του άρθρου 4 του ν.4169/1961, που δεν μπορεί να σωρευθεί με άλλη σύνταξη και περικόπτεται. Η ανωτέρω περικοπή γίνεται από την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα από εκείνον κατά τον οποίο ο συνταξιούχος του ΟΓΑ λάβει και τη δεύτερη σύνταξη είτε από τον ΟΓΑ είτε από οποιοδήποτε άλλο φορέα.

Δικαιολογητικό λόγο περικοπής της βασικής σύνταξης αποτελούσε το γεγονός ότι πρόκειται για προνοιακή παροχή και λόγω του μη ανταποδοτικού χαρακτήρα της δεν σωρεύεται με άλλη σύνταξη. Επομένως, σε περίπτωση σώρευσης και με σύνταξη λόγω θανάτου, αναπόφευκτα περικόπτεται το ποσό της βασικής σύνταξης από τη σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος ή αναπηρίας του τ.ΟΓΑ.

Όσον αφορά το θέμα της σώρευσης εθνικών συντάξεων, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4387/2016, η εθνική σύνταξη καταβάλλεται από τον e-ΕΦΚΑ σε όλους όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας ή κατά μεταβίβαση, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. Σύμφωνα με την παρ. 5, σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων χορηγείται μία εθνική σύνταξη. Στην περίπτωση συνταξιούχου ή δικαιούχου μίας πλήρους και μίας μειωμένης κύριας σύνταξης, το ποσό της χορηγούμενης εθνικής σύνταξης είναι πλήρες. Σε περίπτωση συνταξιούχου ή δικαιούχου δύο μειωμένων κύριων συντάξεων καταβάλλεται το ποσοστό της εθνικής σύνταξης που αντιστοιχεί σε καθεμία από αυτές, εφόσον το άθροισμά τους είναι μικρότερο ή ίσο με το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ανεξάρτητα από το πόσες συντάξεις δικαιούται ή λαμβάνει ο ασφαλισμένος και ανεξάρτητα από την αιτία των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων (μία σύνταξη θανάτου και δύο εξ ιδίου δικαιώματος, μία σύνταξη αναπηρίας και μία σύνταξη θανάτου κ.λπ.) η εθνική σύνταξη είναι μία, ενώ οι ανταποδοτικές ίσες με τον αριθμό των δικαιούμενων συντάξεων.

Η δικαιολογητική βάση χορήγησης μίας εθνικής σύνταξης ακόμα και επί σώρευσης συντάξεων ίδιας ή διαφορετικής αιτίας στο ίδιο πρόσωπο βρίσκεται νομικό έρεισμα στο άρθρο 2 του ν.4387/2016, σύμφωνα με το οποίο η κύρια σύνταξη καταβάλλεται μηνιαίως στους συνταξιούχους ως αναπλήρωση του εισοδήματος μετά την αποχώρησή τους από την ενεργό απασχόληση και αποτελείται από το άθροισμα της εθνικής και της ανταποδοτικής σύνταξης.

Η εθνική σύνταξη αντιστοιχεί στο ποσό της σύνταξης που χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ η ανταποδοτική στο ποσό της σύνταξης, που προκύπτει από την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών βάσει των συντάξιμων αποδοχών, του χρόνου ασφάλισης και του ποσοστού αναπλήρωσης. Ειδικά επί σώρευσης σύνταξης θανάτου με άλλη σύνταξη, διπλή εθνική σύνταξη δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, εφόσον έχει νομοθετηθεί και χορηγείται κατώτατο όριο σύνταξης θανάτου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.4499/2017, με τις οποίες συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε το άρθρο 12 του ν.4387/2016.

Η υπό στοιχ. Φ. 80000/Δ17/109302/30.12.2021 Εγκύκλιος (ΑΔΑ: Ω0ΑΦ46ΜΤΛΚΕ7Ν) μέχρι σήμερα δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή. Κατά της εν λόγω εγκυκλίου εκκρεμεί αίτηση ακύρωσης συνταξιούχων ενώπιον του ΣΤΕ και αναμένεται η έκδοση απόφασης.

Τέλος, επισημαίνεται η συνεχής προσπάθεια βελτίωσης του νομοθετικού πλαισίου για το σύνολο των συνταξιούχων, συμπεριλαμβανομένων των συνταξιούχων λόγω θανάτου

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ